

María do Cebreiro

MARÍA DO CEBREIRO RÁBADE VILLAR (Santiago, 1976) é escritora e investigadora no ámbito da Teoría da Literatura e Literatura Comparada. É autora dos libros de poemas *O estadio do espello* (1998) e (*Nós, as inadaptadas*) (2002), accésit do Premio Esquíu. Publicou tamén, en edición dixital, o poema longo *Pérfida Erín* (2001) e a serie poética *Atlas* (2003). Co poemario *Non queres que o poema te coñeza* (2004) recibiu o Premio Caixanova, convocado polo Pen Clube de Galiza. Coordinou as antoloxías *A poesía é o gran milagre do mundo* (2001) e *Damas Negras* (2002).

Da escrita como traizón. Autopoética

Sempre tiven unha relación conflictiva coa escrita. A palabra, cando menos para este lugar e para este tempo, nunca me pareceu a casa do ser, senón máis ben un piso de estudante. Os sofás, se os houbera, non poderían ser cómodos. O metacrilato ofende a vista. Hai que procurar a beleza no encuadre, no ángulo de visión.

Tamén debo dicir que estudei en Santiago e que como os meus pais traballaban aquí, nunca vivín nun piso de aluguer. Admiraba, de lonxe, todos os que frecuentaba. Tomaba notas. Aí naceu a poeta: da observación dun mundo apetecido e tamén imposible para min.

A culpa é o gran tema da novela moderna. Non dende a perspectiva moral, a non ser que tomemos a ética, como o fixera Brecht, nun sentido interrogativo. A culpa como materia dunha busca, e sobre todo como unha frecha que sinala cara a unha dualidade na conciencia. Dunha banda, o que fixemos. Doutra banda, o que tiñamos que ter feito.

A poesía moderna tamén nace de aí. Non tanto da culpa, quizais, coma da traizón. Rompo o silencio. Atrévome a dicir o que non debería. E nese atrevemento non só nos traizoamos a nós mesmos, aos que en nós confiaron ou á páxina en branco. Ás veces, ao escribir, somos conscientes de estar traizoando a lingua, o pasado, a nación. Seamus Heaney e Derek Walcott, os poetas aos

que agora mesmo leo con máis vagar, extraen toda a potencia da súa voz desta incomodidade. Non falan da imposibilidade de elixir, porque, despois de todo, falan. Pero falan *dende* esa mesma imposibilidade, no punto de xuntura, ou de separación, entre os dous camiños que se abren ante eles.

Cada vez estou máis certa de que a poesía non ten nada que ver cos bailes de disfraces. A non ser que pensemos, e así é, que a máscara nos retrata máis que o rostro. Moléstanme as imposturas, sobre todo as que nun tempo practiquei. E tamén as acepto de bo grao: vexo na resistencia unha vía para a aprendizaxe. Aí onde algo manque ou incomode, asomareime a ver. E engado, a modo de exemplo: rexeitando nos demais, como sempre o fixen, o ruralismo, a miña verdadeira obriga é averiguar cánto hai en min de poeta ruralista. Non descarto, de agora en diante, escribir sobre a paisaxe.

Gustaríame ser incendiaria, pero a maioría das veces váiseme toda a forza pola boca. Tamén me gustaría non ter demasiado clara a diferenza entre unha autopoética e un manifesto para poder dicir, sen faltarlle á verdade, que isto era un manifesto.

E QUIXENVOIS TAN TRISTEMENTE A TODOS

O MÚSICO

—Vostede dixo unha vez que se nun accidente aéreo tivese que decidir entre salvar a unha persoa ou a un instrumento musical moi valioso, optaría polo instrumento.

—Si, e ratifícome. Teño un instrumento de 1557, o baixo máis fermoso que existe, antes do cello. Desde o punto de vista biolóxico, parécese moito máis valioso un instrumento coma este que un ser humano. Porque son un home crente. En principio dá igual que unha persoa morra ou non. Pero un instrumento pérdese para sempre.

O CORCOVADO

Pois toda a súa beleza está no lombo,
da banda que non ve,
no que molesta.

De você ameí o curvo.

O TATEXTO

baixo esa voz, *difuso*:

“O vago non é a teoría, senón o obxecto que estudia. Doutro modo, sería como explicar tateando unha teoría sobre as causas da tartamudez”¹.

Por iso a túa lingua se detén
na derradeira
síla-
ba.

173

O CEGO

Levo ferros na boca, ten coidado.
Así me dixó un día o labirinto.
Pero non vin guindastres.

Non era unha cidade, ese lugar
senón unha necrópole
cando a crucei contigo.

Abre os ollos, pedín,
non me importan sen luz.

“Sólo quien consiga salir será dichoso.
Sólo quien es dichoso conseguirá salir”

¹ Alfredo Deaño, “La lógica formal hoy”, *Revista de Occidente*, 3ª época, maio de 1976, páxina 93.

Farase pó este día nas xuntas dos teus dedos.
cal viva, no meu corpo.

“Never run away from a kiss”
berrou aquel rapaz
como se tamén foses
estranxeiro.

Prometín que ao caer a tarde ou o vestido
o meu branco sería a túa parede
para que sobre min perdan o tempo
as artes do arrabaldo.

O teu acento aboia sobre as miñas palabras
para dicir que non. “Non te quero”,
repite: “non te quero”.

Logo chegou o cego, a ti non che importou
levalo pola man. Buscaba a nosa ponte,
esa que cruzaremos contradecendo o río.

174

Eu só quixen caber no mapa dos teus pasos.

Cando sentiu o tacto da súa pel
o cego besbellou “isto era o que buscaba”.

Din que nalgúns papiros todo desaparece
cuando o papel se envolve
ou se desprega.

Un xardín adosado ás túas meixelas
e unha hamaca no centro.
Iso pedinllo a Deus, que deu a volta.

Deille ao cego a túa man.

Deitada, desde a hamaca
verei pasar a túa alma.

O ESCRITOR

Arte e necesidade. Banzo número trece.

O que nos leva á forza
e nos pendura ao ceo.

O paso que non damos:
noventa e nove *stars*
caerán esta noite *on the*
mísera mísera alabama.

Ela é a súa biografía:

Era un home relambido, pedante e revello. Ao comezo pensei que era un pouco fachendoso porque procuraba o seu rostro en tódolos espellos. Pero logo foime parecendo cada vez máis riquiño.

E así dixo despois sobre a súa obra mestra:

Escribiuna cinco veces. Cuando a rematou díxome que lle parecía unha merda e botouna ao lume. Boa cousa foi que os pregos de papel amoreados arden mal, e tiven tempo de sacalos, porque non fixera copia e teríase perdido para sempre.

En conclusión:

Tralo abandono vimos un puñal
atravesar o cadro
con moita lentitude.

Entre o corpo e a sombra
quedou un trazo firme:
(o seu resentemento).

P. S:

Estou namorado de outra muller, namorei como un parvo. Entre o amor e a gloria, eu elixín a gloria e trabuqueime. Agora que me quedan poucos anos de vida, farei o que me peta.

O TRISTE

Na quinta das estatuas todas eran tolleitas:
menos tristes ca ti, sen ombro de chorar.

Tamén eu son así, por dentro das túas bágoas.

El era un peixe vermello e a súa sombra. Ela limitaba ao norte cun valo e
ao sur cun cantil. El non a espíu coa ollada, senón coa présa. Ela pechou os
ollos e deixou de agardar.

Antes da conclusión, ti dicías saberte
fillo do ouro máis branco
como se toda a chuvia dos teus ollos
puidese converterse en caridade.

Lembra que as comisuras
son as trampas máis fáciles que nos tendeu a pel,
e a túa non é sabia.

176

Outros mares despois aproveitáronse.
Non puideron romper
contra o cristal escuro da túa voz.
E díxenche, calada, que non quería máis
que un dedo sobre os beizos.
Caeron as palabras enriba das súas pernas,
unha rede tupida
que lle impediu á tarde derreterse.
Na sede da túa sede, quería peneirarme, traizoeira.
Cómo lle impedín eu que chegase ata o adentro.

Dos homes sempre ameí a soidade.
Nin sequera coas mans
puiden termar daquela:
“sentía toda a casa caer riba de min”.
Mirei os teus aneis. Había tantas edras
suxeitando os valados.
E qué ben che pintaron
dous para a man esquerda.

O VELLO

Riste de min porque es nova,
díxome, e aínda son
(pero ás mulleres non nos dura moito).

Non sabías, daquela, que lle estabas falando

á que alegraba ao rei cando era vello
sen deixar de ser virxe,

á que se foi deitar aos pés do amado,

á que non tiña nome porque tiña destino:
un canto para as ponlas
daquel último monte.

Pero tamén a aquela que enfrontou a súa sombra
e despois foi vingada
polo seu propio sangue.

Eu correndo, correndo,
sen mirar para atrás, fuxindo de vosoutros,
bon voyage, ata nunca,
penúltimos
anciáns.

177

O AFRICANO

(*addis abbeba*, disme, significa
“rosa da madrugada”).

Qué bonito, pensei, ¿será verdade?
e mentres ti lembrabas
aquela longa guerra colonial:

“makeda, lalibela”
as linguas pelexaban,
ti deixaches aló
un fillo do meu tempo.

¿Ou sería unha filla?

¿De que color?, pregunto
abertamente.

Nunca poderás ler este poema)

O CRETINO

Daquela, cando escoito un vals percibo o dialecto vienés, e vexo un movemento de danza en círculo, e unha muller que vai virando e virando ata vir dar no meu brazo esquerdo. Todas as danzas son movementos do corpo que teñen que ver coa nación. Se sinto as primeiras notas dunha polka, vexo buratos do nariz ergueitos, como os dos checos, e vexo bágoas, porque case tódolos eslavos senten saudade do lugar no que naceron. Se non son eles os que tiveron que marchar a outra terra, seguro que teñen algún parente emigrado en América ou na Alemania, de xeito que lles será imposible escapar da nostalxia.